

УДК 351.85:007:304:655(477)

А. Садовська

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ КНИГОВИДАННЯ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Досліджено роль книговидавничої сфери в системі єдиного гуманітарного простору. На основі аналізу стану видавничої справи книго розповсюдження в Україні та кращих міжнародних практик запропоновано вдосконалення механізмів державного регулювання книговидання в контексті формування єдиного гуманітарного простору держави.

Ключові слова: єдиний гуманітарний простір, книговидання, книгорозповсюдження, державне регулювання, книгочитання, гуманітарна політика.

Національне книговидання посідає важливе місце у формуванні єдиного гуманітарного простору кожної держави. Книги є невід’ємним елементом інформаційної сфери життя суспільства. Роль друкованої книги не зменшується із збільшенням використання сучасних технологій, зокрема електронних і аудіокниг. Адже вона є чинником формування світоглядно-ціннісних орієнтацій, духовності, освітнього потенціалу держави та інтелектуального капіталу кожного народу. Водночас актуальним є розвиток електронних ресурсів та оцифрування бібліотечних фондів, попит на які зростає.

Свідченням важливості цих питань є проведення у травні 2013 р. парламентських слухань на тему: “Проблеми розвитку українського книговидавництва, книгорозповсюдження та перспективи підтримки книгочитання в Україні”. Ключовим акцентом багатьох виступів учасників стали тези про те, що книговидання потребує належної державної підтримки та має бути визначено однією з пріоритетних галузей державної гуманітарної політики.

Окрім того, у поточному році прийнято важливі нормативно-правові документи, що мають на меті активізувати розвиток галузі. Зокрема, Концепцію Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014 – 2018 рр., а також Указ Президента України «Про деякі заходи щодо державної підтримки книговидавничої справи і популяризації читання в Україні».

Формування єдиного гуманітарного простору як проблему державної політики досліджують: Ю. Рубан, С. Здіорук, В. Омельчук, Ю. Степанов, В. Трощинський. Питання стану національної книговидавничої системи та державного регулювання вивчають такі дослідники: О. Афонін, Ю. Бондар, Г. Грег, І. Копистинська, Т. Кузняка, М. Сенченко, В. Теремко, Л. Чупрій, В. Шпакта інші дослідники. Взаємовплив мови, суспільства, держави та книговидання як виду соціальної комунікації досліджує О. Герасимова. Незважаючи на загалом ґрунтовну розробленість порушеної теми, є потреба у дослідженні книговидання як невід’ємної складової єдиного гуманітарного простору держави.

Мета статті – здійснити аналіз сучасного стану книговидавничої справи як складової в системі єдиного гуманітарного простору України, запропонувати шляхи вдосконалення державного регулювання галузі на основі аналізу міжнародного досвіду.

Гуманітарна політика держави виявляється у послідовному здійсненні заходів, спрямованих на підтримку й інтенсифікацію гуманітарного розвитку суспільства згідно з визначеними пріоритетами та загальнонаціональними інтересами [1].

Починаючи з 2006 р. у експертних дослідженнях формування єдиного гуманітарного простору та “створення єдиного загальнонаціонального культурно-інформаційного простору” науковці розглядають як пріоритет та інтегральну мету гуманітарної політики [2]. У Посланні Президента України до українського народу зазначено: “Наш головний спільний пріоритет – об’єднане суспільство, єдиний гуманітарний простір” [3]. За висловом А. Єрмолаєва, “єдиний гуманітарний простір – це простір універсального культурного продукту, традицій та нових надбань” [4].

У багатьох наукових дослідженнях використовуються різні дефініції. Так, Я. Радевич-Винницький акцентує увагу на тому, що доцільно говорити про інформаційно-мовний чи мовно-інформаційний простір, оскільки інформація створюється, сприймається, передається в структурах мови [5]. Національний мовно-культурний простір – сукупність сфер суспільно-культурної діяльності, які повною мірою здатні забезпечувати культурні й мовні потреби громадян України. Він охоплює сфери мистецької, культурно-просвітницької, культурно-дозвілдової діяльності (професійної та аматорської), ефірний простір електронних мас-медіа, національний ринок друкованих ЗМІ, книговидання та книгорозповсюдження, інших культурно-мистецьких продуктів і послуг, а також суміжні сфери – освіти, науки, діяльності структур громадянського суспільства [6, 7]. Таким чином, книговидання та книгорозповсюдження є частиною мовно-культурної, інформаційної сфери в системі єдиного гуманітарного простору держави.

Державне регулювання книговидання – це процес впливу держави на її розвиток за допомогою комплексу методів, що забезпечують повноцінне функціонування та сприяють створенню умов для гармонійного розвитку галузі. Державне регулювання книговидання реалізується здебільшого за допомогою таких засобів: державне замовлення; ліцензування, патентування і квотування; сертифікація та стандартизація; нормативи та ліміти; ціни і тарифи; інвестиційні, податкові та інші пільги; дотації, компенсації, цільові інновації та субсидії [8, 9].

Видавнича справа потребує ефективного державного регулювання, що пов’язано з необхідністю модернізації галузі та реагування на економічні виклики. Але воно має бути організоване виключно на рівні протекціонізму (без втручання у творчий процес), який дасть змогу створити сприятливі умови для розвитку сфери. Тим паче, що в Україні левову частку видавництва складають приватні підприємства. Щодо механізмів державного регулювання, то ключовими методами є організаційно-правові, адміністративні, економічні важелі, інформаційно-освітні та науково-методичні.

Дослідники виділяють три моделі державного регулювання книговидання – французьку, американську та пострадянську.

Французька модель передбачає допомогу видавцям через Міністерство культури, у складі якого створено спеціальне Управління книги і читання, що здійснює вирішення загальних правових, податкових, соціальних питань друкарської справи. Управління координує всю роботу з просування французької літератури за кордон, допомоги видавництвам-експортерам, підтримки магазинів французької книги у різних країнах, надання допомоги зарубіжним видавництвам у перекладі французьких видань іноземними мовами тощо. Аналогічні системи прямої державної підтримки існують в

Іспанії, Італії, Португалії, деяких скандинавських країнах, Південній Кореї, Бразилії, Канаді [10].

Для України вдалим прикладом державного регулювання книговидавництва може стати Канада, яка змогла захистити національний книжковий простір від домінування закордонних видавців (Франції, США) і перетворити видавничу галузь на одну з провідних в структурі економіки. До 1985 р. частка іноземних видавців і книгорозповсюджувачів досягла майже 60% доходів від продажу книжок на канадському ринку. Для вирішення проблеми спершу була прийнята Програма розвитку книговидавничої справи. Нині щорічно для її реалізації з бюджету виділяється понад 30 млн дол. [11].

Державна підтримка забезпечує надання коштів на видання навчальної, культурологічної літератури, творів канадських авторів, рекламу та пропаганду канадської книжки, маркетингові дослідження. На початок 2000-х рр. канадські суб'єкти видавничої діяльності становили у книговидавничому бізнесі країни вже понад 95%, у сфері книгорозповсюдження – 75, що зумовило й значну вітчизняну частку в структурі доходів галузі – приблизно 70%. Видавничу галузь визначили пріоритетною і в ухваленій 2001 р. національній програмі “Завтра розпочинається сьогодні”. Вона була спрямована на модернізацію інфраструктури, технологічне переоснащення дистриб'юторських мереж, дослідницьку діяльність, розвиток інформаційної бази. Федеральний уряд Канади та провідні банки заснували низку програм із надання позик і кредитів видавцям. З 1998 р. почала діяти Програма надання позик для канадських книговидавців і книгорозповсюджувачів. У її фінансуванні бере участь Королівський банк. Канадські книговидавці та книгорозповсюджувачі можуть претендувати й на отримання кредитів через спеціальний Фонд розвитку культурних галузей, який патронується федеральним урядом і Канадським банком ділового розвитку, і на державні гранти для видання художньої літератури канадських авторів [12]. Щорічно Канадська рада (Федеральне агентство з підтримки й пропаганди культури та мистецтва Канади) виділяє понад 7 млн дол. у вигляді грантів для канадських видавців художньої літератури [13]. Окрім прямого фінансування, в Канаді задіяно й механізми непрямої допомоги. Стосуються вони пільгових поштових тарифів на перевезення та розповсюдження друкованої продукції канадських видавців, сфери оподаткування.

У Канаді чітко врегульовано й питання іноземної участі у видавничій сфері. Відповідно до законодавства, участь неканадського капіталу не повинна суперечити державній культурній політиці, має сприяти розвитку національного книговиробництва. Іноземцям заборонено купувати канадські фірми, які займаються виданням і розповсюдженням книжкової продукції. Іноземні інвестиції в книговидавничу індустрію можуть залучатися лише спільними підприємствами, що перебувають під канадським контролем [14].

Основою для французької та американської моделі є недержавні інститути та мережеве розповсюдження, що позитивно впливає на збільшення попиту серед населення та підвищення конкурентоспроможності галузі. Вплив держави полягає виключно у створенні сприятливих умов для розвитку галузі, зокрема через систему пільг.

Однак основною і найкращою формою державної протекції видавничої справи у багатьох країнах є непряма підтримка, що поширюється або на все книговидавництво, або на окремі його галузі – наукову, шкільну літературу тощо. Важлива роль у цьому належить політиці уряду у сфері податків на прибуток, під час оплати яких у низці країн видавці отримують пільги. Як правило, це стосується тих сум із прибутку, які вкладаються у

розвиток виробництва. Але головні переваги видавництва отримують при оплаті податку на додану вартість. Інші форми державної підтримки – пільги з поштових і транспортних тарифів, субсидії на купівлю книг для шкіл та бібліотек, асигнування на придбання друкованої продукції для міжнародного культурного обміну тощо [15].

Пострадянській моделі притаманна максимальна роль органів державної влади. Успішний досвід модернізації своєї моделі демонструє Російська Федерація. У 1995 р. Уряд ввів значні податкові пільги для російських видавців і започаткував Національні програми підтримки книговидавництва. Окрім того, започатковано знижку вартості оренди для книжкових магазинів у розмірі 30%.

Аналіз вітчизняної нормативно-правової бази щодо розвитку системи книговидавництва свідчить про постійну увагу з боку органів влади та законотворців до цієї теми. Так, за нашими підрахунками кількість законів і підзаконних актів становить понад 100 ключових документів. Хоча нормативна база сформована, але на практиці не завжди є дієвою, потребує систематизації та оновлення.

Правове регулювання діяльності у сфері книговидавництва здійснюється відповідно до Законів України “Про видавничу справу” № 318/97 від 05.06.1997 р., “Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні” № 601-IV від 06.03.2003 р., “Про авторське право і суміжні права” № 3792 від 23.12.1993 р., “Про бібліотеки і бібліотечну справу” № 32/95 від 27.01.1995 р., Господарського кодексу тощо.

Аналіз статистичних даних розвитку книговидавництва та книгорозповсюдження свідчить про необхідність активного розвитку та модернізації цього сегмента єдиного гуманітарного простору.

У 1990 р. в Україні видано понад 170 млн примірників книг, або 3,27 одиниці на душу населення, які реалізовувались у понад 4000 книгарнях. На сьогодні в Україні видається 1 книга на душу населення. Водночас для прогресивного розвитку держави цей показник не повинен бути нижчим за 2,5 книги на одну особу в рік. Якщо в 1991 р. наклад однієї назви становив 23,2 тис. примірників, то в 2012 р. – 2,2 тис. примірників. Однак середня цифра включає в себе і навчальну літературу для загальноосвітньої школи, де наклад однієї назви становить іноді сотні тисяч примірників. Отже, середній наклад так званої “ринкової” книги не перевищує 500 примірників, що робить її практично недоступною для пересічного українця. Кількість книжок за накладом зменшилася у 3,14 рази [16].

Станом на липень 2013 р. реалізація книг здійснюється у 1,5 тис. книжкових магазинах і 9,7 тис. кіосках. Книжкова інфраструктура, яка мусила б забезпечити популяризацію та просування національної книги до споживача, є недостатньою. Тому питання доступності книжкової мережі є надважливим. Особливо це стосується районних центрів, невеликих міст, сіл, де книжковий ринок фактично відсутній. В цьому контексті актуальним залишається поповнення фондів сільських бібліотек (табл. 1).

Щодо економічних механізмів державного регулювання, то доцільно зазначити, що наразі видавництва та поліграфічні підприємства не сплачують податок на додану вартість і податок на прибуток, а книжкова торгівля звільнена від сплати податку на додану вартість від продажу книг, виданих в Україні, однак сплачує податок на прибуток у розмірі 21% [17]. В Україні не існує законів та регуляторних актів, які б обмежували торгівлю націнку на книги. Тому на сьогодні реалізатори книжкової продукції не враховують побажання видавців, а роблять націнку на їхню продукцію на власний розсуд.

Таблиця 1

Випуск книг і брошур в Україні (1991 – 2013 рр.)

Рік видання	Кількість книг і брошур, друк. од.	Річний наклад, тис. пр.	Середній наклад одного видання, тис. пр.	Кількість книг і брошур на одного жителя в Україні, пр.
1991	5 855	136 415,9	23,3	2,6
1992	4 410	128 470,7	29,1	2,5
1993	5 002	87 567,0	17,5	1,7
1994	4 752	52 161,0	11,0	1,0
1995	6 109	68 156,0	11,2	1,3
1996	6 074	51 777,1	8,5	1,0
1997	7 004	55 841,3	8,0	1,1
1998	7 065	44 150,0	6,2	0,9
1999	6 282	21 985,6	3,5	0,4
2000	7 749	43 562,9	5,6	0,9
2001	10 614	50 324,5	4,7	1,0
2002	12 444	47 862,9	3,8	1,0
2003	13 805	39 462,9	2,9	0,8
2004	14 790	52 804,7	3,6	1,1
2005	15 720	54 059,8	3,4	1,15
2006	15 867	54 209,6	3,4	1,16
2007	17 987	56 111,7	3,1	1,21
2008	24 040	58 158,1	2,4	1,26
2009	22 491	48 514,4	2,2	1,05
2010	22 557	45 058,3	2,0	1,00
2011	22 826	46 565,7	2,0	1,02
2012	20 885	62 120,5	2,2	1,00
2013 (станом на 01.07.2013)	10994	28526,7	–	–

Примітка: складено на основі інформації Книжкової палати України та Державного комітету статистики.

На нашу думку, ще однією суттєвою проблемою для розвитку книговидавництва в контексті формування єдиного гуманітарного простору є зниження попиту населення на книги та інтересу до читання.

За даними соціологічного опитування, проведеного УЦЕПД, половина громадян України (49,8%) протягом року взагалі не купували книг (за винятком підручників). Головними причинами цього явища є недостатня платоспроможність населення. Це засвідчили 71,5% громадян. Висока собівартість книг зумовлена високими цінами на папір та несприятливою податковою політикою в галузі видавничої діяльності [18]. Аналогічними є результати соціологічного дослідження, проведеного компанією Research & Branding Group у 2013 р. У звіті соціологи вказують, що лише 49% респондентів відповіли ствердно на запитання, чи читають вони літературу. Більшість читаючих українців (87%) віддають перевагу традиційним друкованим виданням (рис. 1) [19].

О. Афонін наводить статистику щодо книжкової купівельної спроможності. Так, середньостатистичний німець купує книг протягом року на 119 євро. За даними

Біржевого союзу німецької книготоргівлі, німці щороку витрачають на книжки майже 9,7 млрд євро, в той час як українці купують книжок лише на 380 тисяч євро. У Фінляндії, яка вважається на сьогодні першою країною щодо рівня освіти за рейтингами ЮНЕСКО, громадянин в середньому купує книг на 105 євро, Польщі – 32 євро. А середньостатистичний українець за рік купує книг на 2,9 євро [20].

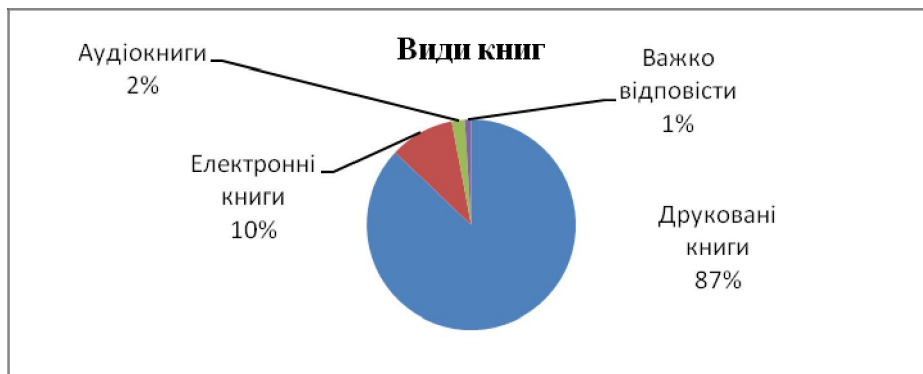

Рис. 1. Попит населення на книги та інтерес до читання

Статистика друку та тиражів надзвичайно важлива для економічного розвитку галузі, але ще важливішим є зростання інтересу, читацького попиту та споживання. Одним із дієвих інструментів привернення уваги читачів до книги – проведення книжкових ярмарків, форумів, виставок. Наприклад, щорічними стали “Форум видавців” у Львові, “Книжковий Арсенал”, “Книжкові контракти”, Київська міжнародна книжкова виставка, що організовує Державний комітет телебачення та радіомовлення України. Окрім того, Україна щорічно бере участь у закордонних заходах. Так, у 2013 р. запланована участь видавців у трьох ярмарках у Мінську, Москві, Франкфурті-на-Майні. Три виставки відбудуться в Україні.

Практика проведення таких заходів є дуже популярною у Європі та Америці. Кожен шостий житель країн ЄС щорічно відвідує ярмарок або виставку. Лідером у цьому є Німеччина, яка приймає приблизно 7 млн відвідувачів в рік. У США і Канаді щорічно проводиться близько 4,2 тис. виставок.

Книжкові виставки та ярмарки – ефективний комунікативний майданчик для видавців, які можуть презентувати та реалізувати продукцію та читачів, які мають можливість придбати книги за собівартістю. Окрім того, поспілкуватися з авторами, взяти участь у майстер-класах, різноманітних книжкових подіях. Важливим є залучення дітей до участі в цих заходах, що дає змогу формувати у них інтерес до книги змалку. Це дієвий освітньо-інформаційний механізм популяризації книгочитання та наближення друкованої продукції до споживачів.

Важливу роль відіграє соціальна реклама. Наприклад, у Росії з ініціативи Федерального агентства з друку і масових комунікацій та Спілки книгопродавців стартувала рекламна кампанія “Займайся читанням”. На роликах і постерах зображено відомих російських письменників у спортивній формі, які пропагують читання. У цитаті О. Пушкіна написано: “Починай із невеликих текстів і поступово збільшуй навантаження”.

За підтримки Київської міської державної адміністрації в Києві реалізовано інноваційно-культурно-освітній проект “Мобільна бібліотека”. Упродовж трьох місяців

кожен бажаючий може обрати та завантажити на смартфон чи планшет понад 500 е-книжок. Лише за вихідні віртуальну книгозбірню відвідують понад 25 тисяч людей. Такі заходи є важливими для популяризації читання, створення умов для безоплатного доступу до різноманітних джерел інформації.

У 2013 р. ухвалено важливі документи, що сприятимуть вирішенню окреслених проблем розвитку галузі. Так, Кабінетом Міністрів України схвалено Концепцію Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014 – 2018 рр. Метою цієї програми є відродження соціальної ролі книги та читання як процесу культурного, духовного, професійного та інтелектуального збагачення людини, створення сприятливих умов для розвитку видавничої галузі та системи інформування про вітчизняну видавничу продукцію.

Програма передбачає проведення моніторингу читацького попиту в бібліотеках, модернізацію державних поліграфічних підприємств та популяризацію вітчизняної видавничої продукції. Згідно із згадуваною концепцією, на впровадження держпрограми передбачено приблизно 550,6 млн грн, зокрема за рахунок державного бюджету 272 млн грн, за рахунок місцевих бюджетів – 78,2 млн грн [21].

Важливе значення для вдосконалення системи державного регулювання має Указ Президента України “Про деякі заходи щодо державної підтримки книговидавничої справи і популяризації читання в Україні” [22]. Уряд повинен вжити заходів щодо створення сприятливих умов для розвитку книгорозповсюдження, запобігання монополізації, посилення захисту конкуренції у цій сфері, зниження собівартості виготовлення вітчизняної книжкової продукції, сприяння її експорту. Відповідно до Указу Президента, Кабінет Міністрів України повинен створити систему державних грантів для видавництва з метою видання книжкової продукції з творами українських письменників у перекладі іноземними мовами для розповсюдження за межами України.

Урядом будуть опрацьовані питання щодо продовження до 2019 р. пільгового оподаткування суб’єктів видавничої справи та надання державної підтримки тим із них, хто виготовляє та розповсюджує продукцію державною мовою, через механізм здешевлення кредитів.

Результатом виконання програми має стати систематичне поповнення бібліотечних фондів, підтримка та розвиток культури читання, розробка і встановлення у бібліотеках електронних каталогів, створення вітчизняної мережі роздрібною торгівлі видавничою продукцією і встановлення обмеження торгової націнки на вітчизняну видавничу продукцію. Окрім того, заплановано створити інтернет-ресурс на базі оцифрованих фондів державної наукової установи “Книжкова палата України імені Івана Федорова”.

Отже, книговидання є важливим структурним компонентом єдиного гуманітарного простору, який тісно пов’язаний з іншими сферами, зокрема освітньою, науковою, культурною. Саме книга та знання є основою та проєкцією для духовного розвитку громадян, формування суспільних цінностей, а відтак освіченості та інтелектуальної конкурентоздатності громадян.

Загалом ситуація у вітчизняній книговидавничій справі характеризується такими особливостями: наповненням українського ринку іноземною друкованою продукцією, насамперед із Російської Федерації; економічними проблемами суб’єктів видавничої справи; занепадом поліграфічних підприємств, спричиненим значним зменшенням державного замовлення, а також застарілим технічним обладнанням; стрімким зростанням

собівартості української книги, внаслідок чого вона стала менш доступною читачеві; нерозвиненістю системи книгарень в Україні, особливо в регіонах; відсутністю державних магазинів; згортанням інвестицій у видавничу галузь та унеможливленням кредитування видавничих проєктів, відсутністю інвесторів галузі тощо [23].

На нашу думку, шляхами покращення ситуації можуть стати:

– постійний системний аналіз і моніторинг книжкового ринку та тенденцій його розвитку для оперативного реагування на виклики, формування довгострокового стратегічного планування розвитку сфери;

– вдосконалення законодавчої бази, створення дієвих механізмів реалізації правових норм на практиці;

– встановлення правил, квотування, контролю за ввезенням іноземної друкованої продукції;

– удосконалення оптової та роздрібно-книжкової торгівлі, модернізація системи книгарень, створення пільг для оренди приміщень;

– врегулювання питання використання електронних ресурсів шляхом прийняття відповідного нормативно-правового документа;

– координація зусиль органів державної влади, місцевого самоврядування, приватних підприємств, фахових організацій;

– залучення недержавних організацій, аналітичних структур;

– стимулювання участі книговидавців у реалізації міжнародних програм і проєктів, зокрема через надання певних пільг, організаційну підтримку тощо;

– створення системи та реалізація грантових проєктів;

– надання пільг видавцям, що спеціалізується на українській книзі та пропагування української книги за кордоном, популяризація вітчизняних авторів;

– пільгове кредитування програм суб'єктів видавничої справи, пов'язаних із підготовкою та друком видань освітнього, наукового та культурного спрямування, художньої літератури;

– постійна популяризація книгочитання через соціальну рекламу, проведення книжкових фестивалів і виставок, інноваційних і креативних проєктів для залучення до читання дітей та молоді тощо.

Література

1. Управління соціальним і гуманітарним розвитком [Текст] : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 2 / авт. кол.: В. Трошинський, В. Скуратівський, Е. Лібанова ; за заг. ред. В. П. Трошинського, В. А. Скуратівського. — К. : НАДУ, 2010. — С. 37.

2. Гуманітарний поступ України: національні пріоритети та європейські очікування. Тематична доповідь // Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році [Текст] : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. — К. : НІСД, 2012. — С. 177.

3. Послання Президента України Віктора Януковича до Українського народу (з Експертною доповіддю НІСД “Україна ХХІ століття. Стратегія реформ і суспільної консолідації”) [Текст] / уклад. А. В. Єрмолаєв. — К. : НІСД, 2010. — С. 15.

4. Єрмолаєв А. Амбіція бути сучасним / А. Єрмолаєв // Стратегічні пріоритети [Текст]. — 2011. — № 2 (19). — С. 6.

5. Радевич-Винницький Я. І. Глобалізація і мовно-інформаційний простір України / Я. І. Радевич-Винницький // Визвольний шлях [Текст]. — 2006. — берез. — С. 7.

6. Трощинський В. П. Єдиний гуманітарний простір як проблема державної гуманітарної політики / В. П. Трощинський // Командор [Текст]. — 2012. — № 4. — С. 9.
7. Державна політика в соціогуманітарній сфері [Текст] : підручник / [авт. кол.: В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін.] ; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. — К. : [б. в.], 2010. — С. 9.
8. Приходченко Л. Л. Забезпечення ефективності державного управління: теоретико-методологічні засади [Текст] : [монографія] / Л. Л. Приходченко. — Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. — С. 144.
9. Петраков С. І. Концептуальні підходи до державного регулювання інформаційної сфери / С. І. Петраков // Теорія та практика державного управління [Електронний ресурс]. — 2011. — Вип. 1 (32). — Режим доступу : www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-1/doc/1/21.pdf.
10. Книга [Текст] : енциклопедія / В. М. Жарков (гл. ред.) ; Всероссийская книжная палата. — М. : БРЭ, 1998. — С. 231—233.
11. Чупрій Л. В. Розвиток українського книговидання в контексті реалізації гуманітарної політики держави / Л. В. Чупрій // Стратегічні пріоритети [Текст]. — 2012. — № 1 (22). — С. 146.
12. Бондар Ю. В. Підтримка книговидання – умова формування національного інформаційного простору / Ю. В. Бондар // Віче [Електронний ресурс]. — 2008. — № 12. — Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/1000>.
13. Сенченко М. І. Книгодрукування і мас-медіа Канади: аналіт. огл. [Текст] / М. І. Сенченко. — К. : Книжкова палата України, 2006. — С. 14.
14. Чупрій Л. В. Розвиток українського книговидання в контексті реалізації гуманітарної політики держави / Л. В. Чупрій // Стратегічні пріоритети [Текст]. — 2012. — № 1 (22). — С. 147.
15. Кузняка Т. В. Державне регулювання розвитку книговидання в Україні [Текст] : автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Кузняка Т. В. ; Національна академія держ. управління при Президентові України ; Харківський регіональний ін-т держ. управління. — Х. : [б. в.], 2007. — С. 7.
16. Афонін О. В. Поточна статистика книг і брошур у 2012 році / О. В. Афонін // Вісник Книжкової палати [Текст]. — 2012. — № 12. — С. 3—7.
17. Кузняка Т. В. Державне регулювання розвитку книговидання в Україні... — С. 15.
18. Інформаційний простір України та інформаційна безпека : аналіт. доп. // Національна безпека і оборона [Текст]. — 2001. — № 1. — С. 23.
19. Презентація результатів Всеукраїнського дослідження суспільного менталітету “Книги в Україні: що, скільки і як читають українці” (февраль – март 2013 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : rb.com.ua/upload/PRIItogiRUS.pdf.
20. Німці витрачають на книжки майже у 40 разів більше за українців // Дзеркало тижня [Електронний ресурс]. — 2012. — 26 груд. — Режим доступу : http://dt.ua/CULTURE/nimtsi_vitrachayut_na_knizhki_mayzhe_u_40_raziv_bilshe_za_ukrayintsiv.html.
21. Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014 – 2018 роки [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 257 від 10.04.2013 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/257-2013-p>.
22. Про деякі заходи щодо державної підтримки книговидавничої справи і популяризації читання в Україні [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 336

від 19.06.2013 р. — Режим доступу : http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=106090&cat_id=89170.

23. Теремко В. І. Видавництво – XXI. Виклики і стратегії [Текст] : монографія / В. І.Теремко. — К. : Академвидав, 2012. — 328 с.

A. Sadovska

**STATE REGULATION OF BOOK-PUBLISHING DEVELOPMENT
AS A COMPONENT OF FORMATION OF UNIFIED HUMANITARIAN
SPACE OF UKRAINE**

The article examines the role of book-publishing sphere in the system of unified humanitarian space. Based on the analysis of publishing industry and bookselling in Ukraine and the best international practices it was offered to improve the mechanism of state regulation for publishing in the context of the unified humanitarian space formation.

Keywords: unified humanitarian space, book-publishing, bookselling, state regulation, book reading, humanitarian policy.